

UNA MOSTRA DE L'EMIGRACIÓ GIRONINA A FINALS DEL SEGLE XIX (TARRAGONA, 1881).

Josep M.T.Grau i Pujol
Roser Puig i Tàrrrech

Un dels aspectes que ha tractat en les darreres dècades la historiografia gironina és el moviment migratori vers Amèrica al llarg del segle XIX, abans de la pèrdua de les colònies (1). Avui presentem un altre moviment emigratori molt més minoritari, el dels gironins que optaren per Tarragona, una ciutat capital de província amb port, a uns dos-cents quilòmetres de distància, situada dins del mateix Principat. La font que hem utilitzat ha estat el padró d'habitants d'aquesta urbs de l'any 1881, del qual n'hem extret totes les persones residents nascudes a les comarques de la demarcació gironina.

En total hem trobat 110 emigrants, amb un lleuger predomini dels homes (57 %) sobre les dones (43 %). De la seva procedència en destaquem les comarques situades al litoral mediterrani i aquelles que compten amb poblacions més grans. Així l'Alt i Baix Empordà, juntament amb la Selva aporten més de la meitat del contingent (51,8 %); per localitats, Girona és la que més n'expulsa, divuit, seguida de Figueres, vuit, Torroella de Montgrí, sis, i Das, cinc. També podem establir una relació entre el nombre d'habitants i emigrants: les més poblades, l'Alt Empordà i el Gironès, són les que envien més persones a Tarragona, tot i algunes zones no segueixen aquest paràmetre, com és el cas de la Baixa Cerdanya (2), la qual entre 1857 i 1887 perd 1.020 habitants. La devallada poblacional de la Garrotxa serà encara major, entre 1860 i 1887 perd 7.855 persones.

Procedència dels emigrants:

Comarques	H	D	T
-Alt Empordà	10	17	27
-Baix Empordà	12	8	20
-La Cerdanya	11	4	15
-Gironès	13	10	23
-la Garrotxa	2	4	6
-El Pla de l'Estany	1	-	1
-Ripollès	6	2	8
-La Selva	7	3	10
TOTAL	62	48	110

Abreviatures: H: Homes, D: Dones, T: Total

Tot moviment migratori provoca conseqüències diferents segons es tracti del lloc d'origen o de recepció. En el primer l'efecte més negatiu és l'envelliment de la població i la disminució de la natalitat, en el segon és totalment el contrari.

En el nostre estudi constatem que més de la meitat dels emigrants (53,16 %) tenen menys de trenta anys, si ens fiem dels anys de residència declaradats i la data de naixement. Veiem que una part vingueren acompanyats dels seus pares: un 12,7 % en el moment de l'arribada tenien menys de deu anys, i un 22 % menys de quinze. En canvi, a l'altre extrem d'edats, constatem que tan sols un 2,7 % passen dels cinquanta anys.

Edat d'arribada a Tarragona dels emigrants gironins:

1-5 : 6
6-10 : 8
11-15 : 10
16-20: 7
21-25: 12
26-30: 16
31-35: 19
36-40: 9
41-45: 7
46-50: 1
més 50: 3
No consta: 12

Segons dades del padró d'habitants de Tarragona del 1857, estudiat per Jaume Aresté, en aquell moment, del total de 18.030 habitants que comptava la ciutat, un 64 % eren menors de 30 anys (3).

A més de l'edat, el document fa constar l'any de vinguda, el qual ens pot ajudar una mica més a comprendre les causes de la marxa. La segona meitat del mil vuit-cents és un període convulsiu arreu l'Estat, dos fets marquen un increment d'emigrants, un la tercera Guerra Carlina (1872-1876), amb una vintena d'individus, setze dels quals l'any 1876, i el segon serà el sexenni democràtic (1868-1874) amb una desena d'emigrants. Tret d'aquestes punxes la resta d'èxode és reparteix de forma homogènia del 1856 fins el 1879. En els darrers anys (1880-1881) hi ha un altre augment, setze, si bé alguns es consideren transeünts, és a dir que estan de pas, sense voluntat d'instal·lar-s'hi definitivament, és el que és coneix com a migracions temporals, sovint per raons laborals.

La població activa de la Tarragona de finals del segle XIX estava repartida en els tres sectors econòmics, tot i que dominava el terciari (46 %), seguir del primari (28 %) i finalment el secundari (26 %). La causa d'aquesta distribució és el caràcter portuari i la

capitalitat administrativa i religiosa de la ciutat. Un 10 % del tercer sector el componen els eclesiàstics: el 1896 existien a la ciutat 11 convents i 285 religiosos. Els militars suposen el 5% i es funcionaris un 15%. La indústria tenia poc pes, i el sector secundari era format bàsicament per artesans que proveïen un mercat local i comarcal (eren a la vegada productors i venedors). Un 40 % d'aquest grup eren menestrals (4).

Els oficis dels emigrants esdevenen un indicador cara a conèixer el seu origen social. Els vinculats a la terra són els menys presents, tan sols dos jornalers, un de Girona i un de Tossa de Mar, un pagès d'Isòvol i un propietari nat a Das. Dins les ocupacions dels esposos de gironines solament hi ha quatre jornalers i un pescador, en aquests casos es tracta de mà d'obra no qualificada.

El sector secundari ocupa el segon lloc, amb un 22,2 %, representat per artesans de tota mena, que treballarien per compte propi o per un tercer. Localitzem un sabater de Vilabetran, dos tapers de Girona, dos boters, un d'Arbúcies i un de Cadaquès, un llauner de Toses, un serraller de Puigcerdà, un fuster de Pujals (Cornellà), dos germans moliners de Salitja, un forner d'Olot. De dones hi ha una modista, i dels oficis d'aquest sector productiu dels esposos de les emigrants trobem un industrial, un boter, un constructor de carros (carreter), un espardenyer i un forner.

El sector terciari inclou tres quartes parts dels emigrants (un 72 %). El col·lectiu més nombrós és el dels comerciants (deu), dels quals cinc procedeixen de la Cerdanya (dos germans de Das i tres de Llúvia, dos de Girona ciutat, també germans, un de Torroella de Montgrí i un dependent de comerç de Santa Coloma de Farners). Dins de l'església hi ha sis preveres i cinc monges, dos capellans són els que acompanyen a l'Arquebisbe Benet Vilamitjana Vila, natural de Sant Vicenç de Torelló (Osona), el pontificat del qual abasta els anys 1879-1888. En les professions liberals hi apareix un advocat de Girona, el Marquès de Vallgornera. En l'administració central i local hi ha tres militars, un de Meià, un de Camprodon i un de Puigcerdà (ja retirat), dos carabiners, un de Palamós i un de Sant Jaume de Llierca, i un guàrdia civil de Figueres. D'empleats n'hi ha dos, un de Girona i un altre de la Bisbal d'Empordà. Per acabar, esmentar un inspector d'ensenyament originari d'Amer i un conserge del cementiri, de Figueres. En el servei domèstic trobem nou minyones, un cotxer i un porter. Les primeres servien a un cafeter, un mestre, un metge, un militar, a diversos comerciants i a una vídua. Entre els cònjuges de les emigrants d'aquest grup destaquem la presència d'un enginyer, un advocat i un mestre.

El parentiu i determinats oficis són elements que poden explicar l'emigració. En alguns casos les estratègies matrimonials de les classes benestants, en d'altres les destinacions de l'administració, temporals o definitives, sense oblidar els motius econòmics, com és el cas de les minyones. Anys abans, en concret el 1854, documentem a Tarragona la presència de catorze serventes de la comarca de l'Urgell (5).

Distribució socio-professional dels emigrants gironins a Tarragona amb ofici consignat:.

Sector d'activitat/ofici

sector primari: 4

Agricultura

- propietari : 1
- pagès: 1
- jornaler: 2

sector secundari: 16

Indústria

- moliner:2
- operari: 1

Alimentació

- forner: 1

Pell i calçat

- sabater: 1

Vestit

- sastre: 1
- modista: 1

Fusta

- fuster: 1
- boter: 2

Suro

- taper: 2

Metall

- llauner: 1
- serraller:1

Construcció

- paleta:1

Altres

- aprenent: 1

sector terciari:52

Eclesiàstics

- preveres: 6
- monges: 5

Professions liberals

Advocat: 1

Administració

- conserge del cementiri: 1
- Empleat: 2
- inspector ensenyament: 1
- militar: 3
- carabiner: 2
- Guàrdia civil: 1

Comerç

- comerciants: 10

-dependent comerç: 1
-estanquer: 1
Servei domèstic
-minyones: 9
-cotxer: 1
-porter:1
Sanitat i higiene:
-dentista:1
Hostaleria:
-cambrer: 3
Lleure
-artista: 1
-dependent de billar:1
Transport
-mariner: 1

L'exportació de vins serà un dels atractius de la Tarragona mil vuit-centista. Hi ha un gran nombre de comerciants estrangers, entre els quals hem de fer esment d'August de Müller Ruinart de Brimon (Reims 1829-Tarragona 1893), de pare alemany i mare francesa, casat amb Cristina Patxot Llagostera, de Sant Feliu de Guíxols (nada el 1839). Fundarà una important casa de vins, proveïdora de la casa reial espanyola, i a més fou un important mecenes de la ciutat que l'adoptà. Un fill seu, Josep de Müller i Patxot, continuarà el negoci familiar.

Animem a altres investigadors a realitzar recerques semblants en altres ciutats, només així podrem conèixer el volum i les destinacions de la migració gironina.

NOTES AL TEXT

(1) Destaquen Àngel Jiménez, Cèsar Yànez, Lluís Costa, M. Julià, Agustí M. Vilà. Per les migracions interiors peninsulars els treballs també són abundants: han treballat els geògrafs Juan Maria Guisado López, Tomàs Vidal, Horacio Capel Sáez, Anna M. Cabré, Joaquín Arango i altres.

(2) Joan Manuel Soriano "El procés de despoblament a les comarques de la Cerdanya i l'Alt Urgell" a *Documents d'anàlisi geogràfica* 25 (1994), ps. 141-163.

(3) *El crecimiento de Tarragona en el siglo XIX. De la nueva población del puerto al plan de ensanche*. Tarragona 1982, pàg. 106. Per la Garrotxa vegeu Antoni Simón Tarrés, "Desindustrialización y movimientos migratorios en la Cataluña del ochocientos. El caso de Olot" a *Annals. Patronat d'Estudis històrics d'Olot i Comarca (Olot)*, 11 (1992-1993), ps. 199-215.

(4) M. Jesús Muiños: *Les actituds de l'èlit civil tarragonina durant la Restauració (1890-1914): Cohesió interna, dependència externa*. Tarragona 2003, ps. 33-38.

(5) Roser Puig Tàrrach "Urgellencs a la ciutat de Tarragona el 1854" a *Urtx (Tàrraga)* 11 (1998), ps. 124-129.

APÈNDIX.

RELACIÓ DELS EMIGRANTS GIRONINS A TARRAGONA SEGONS EL SEU ORIGEN GEOGRÀFIC *

POBLACIONS ALT EMPORDÀ (27)	A.N.	E.C.	OFICI	A.E.
Cabanes				
-1 Anna Conill Caimó	1855	c	-	5
-2 Emili Turró Conill	1870	s	-	5
-3 Maria Turró Conill	1866	s	-	5
Cadaqués				
-4 Esperança Ferrer Ballesta	1856	c	-	0,17
-5 Josep Martorell	1852	c	boter	2
Castelló d'Empúries				
-6 Josep Arnall Riera	1844	c	cambrer	13
-7 Caterina Vinyes Romeu	1836	c	-	4,5
Figueres				
-8 Narcís Bec Martí	1838	c	conserge	17
-9 Cristina Bosc Pérez	1836	c	minyona	19
-10 Antoni Brujo	1842	c	dependent billar	7
-11 Filomena Faig Manalic	1842	c	-	7
-12 Carme Font Vinyes	1869	s	-	4,5
-13 Maria Miquel Serena	1820	c	-	19
-13bis Lleó Pineill	1877	s	-	1
-14 Enric Suárez Freixes	1844	c	guàrdia civil	3
L'Escala				
-15 Caterina Peric	1861	s	minyona	0,5
Llançà				
-16 Maria Mallol Curcull	1835	s	religiosa	13
-17 Rosa Rosa Mallol	1828	c	-	24
Roses				
-18 Rosa Falp Mates	1827	s	religiosa	1
L'Oliva (Far Emp.)				
-19 Maria Cortals	1858	c	-	12
Pont de Molins				
-20 Dolors Pons Prat	1863	s	-	12
-21 Pere Rivera Macies	1860	s	paleta	-
Selva de Mar				
-22 Anna Barber Porcalles	1868	s	modista	0,5
-22bis Anna Barber	1847	c	-	-
Ventalló				
-23 Margarida Miquel Rigall	1859	s	-	2
-24 Miquel Miquel Costa	1834	c	estanquer	17
Vilabertran				
-25 Miquel Malé Clos	1839	c	sabater	16

BAIX EMPORDÀ (20)

La Bisbal d'Empordà

-26 Josep Fontaner Campemar	1817	-	-	-
-27 Pere Fontaner Campemar	1829	c	empleat	12,92
Calonge				
-28 Pere Ferriol Sales	1810	c	porter	40
Palafrugell				
-29 Francesc Pons Prat	1867	s		12
Palamós				
-30 Baldomer Barber Mayor	1878	s	-	0,83
-31 Emili Lisardo	1844	c	caporal carb.	6
-32 Tomasa Porxes Espinosa	1831	v	minyona	2
-33 Magdalena Serena Rutllan	1805	c	-	4.
Santa Cristina d'Aro				
-34 Agustí Agustí Vilà	1837	c	dentista	13
Sant Feliu de Guíxols				
-35 Manuel Comes Mestres	1854	c	mariner	1,25
- 36 Carme Cusani Figuerola	1853	c		10
-37 Ramona López	1864	s	minyona ?	8
-38 Cristina Patxot	1835	c	-	21
Torroella de Montgrí				
-39 Benet Pagès Julià	1836	c	comerciant	5
-40 Genís Pagès Julià	1834	c	comerciant	-
-41 Dolors Sala Masseguer	1850	s	minyona	5
-42 Jaume Sala Masseguer	1865	s	aprenent	5
-43 Joan Sala Masseguer	1847	s	comerciant	5
-44 Carme Vert Pagès	1839	v	minyona	14
Verges				
-45 Sabina Peric Ferrer	1852	c	-	1

LA CERDANYA (15)

Das

-46 Antoni Badia Casi	1818	c	propietari	32
-47 Engràcia Claperà	1855	c	-	-
-48 Joan Escriu Rabetllat	1831	c	comerciant	33
-49 Josep Escriu Rabetllat	1834	v	comerciant	25
-50 Teresa Escriu Rabetllat	1822	c		32

Isòvol

-51 Francesc Tresfi Bosom	1828	c	pagès	-
- 52 Miquel Tula Bertran	1858	s	cambrer	-

Llívia

-53 Joan Nadal Picamal	1851	c	comerciant	16
-54 Josep Nadal Picamal	1845	c	comerciant	20
-55 Pere Nadal Picamal	1838	c	comerciant	10
-56 Antònia Picamal	1826	v	minyona	10

Martinet de Cerdanya

-57 Pere Pagès Prat	1857	s	cambrer	0,33
---------------------	------	---	---------	------

Puigcerdà

-58 Ventura Calzada	1834	v	-	1,75
-59 Ventura Font Clot	1803	v	militar retirat	-
-60 Joan Grau Palau	1835	c	serraller	5

GIRONÈS (23)**Cassà de la Selva**

-61 Maria Fàbregues Tries	1856	s	minyona	0,16
---------------------------	------	---	---------	------

Girona

-62 Magdalena Aragay Soler	1830	c	-	20
-63 Albert de Balle i de Robinat	1857	s	advocat	21
-64 Carme de Balle i de Robinat	1853	c	-	22
-65 Narcisa de Balle i de Robinat	1855	c	-	23
-66 Francesca Escudero Quintana	1832	c	-	12,92
-67 Concepció Jover Vernet	1863	s	-	4,5
-68 Joaquim Jover Vernet	1865	s	-	4,5
-69 Segundo Julián Giménez	1840	c	jornaler	6
-70 Pere Lapresa	1809	c	sastre	-
-71 Antoni Pagès Iglésies	1824	c	empleat	50
-72 Joaquina Pelagos	1850	c	artista	0,16.
-73 Francesc Pérez Vilallonga	1842	s	comerciant	14
-74 Marià Pérez Vilallonga	1842	s	comerciant	14
-75 Ildefons Pons Prat	1860	s	taper	12
-76 Josep Pons Vinyoles	1834	v	taper	12
-77 Maria Serra Tomàs	1871	s	-	9
-78 Lluïsa Soto Pelagos	1868	s	-	0,16
-79 Narcís Vilà Roman	1854	s	assistent	2,66

****Maià**

-80 Miquel Traver Ros	1818	v	tinent coronel	21
-----------------------	------	---	----------------	----

****Sant Jaume Llierca**

-81 Mateu Castllar	1842	c	carabiner	4
--------------------	------	---	-----------	---

Sant Jordi Desvalls

-82 Anna Salines Ibáñez	1857	c	-	4
-------------------------	------	---	---	---

Salt

-83 Eudald Corcoy Marsol	1852	c	operari	0,33
--------------------------	------	---	---------	------

LA GARROTXA (6)**Arenys de Fluvià**

-84 Maria Ferrer Esparraguera	1822	c	-	23
-------------------------------	------	---	---	----

Besalú

-85 Ramona Grau	1822	c	-	46
-----------------	------	---	---	----

Olot

-86 Josep Coll Clarà	1851	c	former	4
-87 Francisco de Torres de Rojas	1867	s	-	0,58

Sant Esteve d'En Bas

-88 Maria Mitjavila Llayas	1860	s	religiosa	0,25
----------------------------	------	---	-----------	------

Sant Feliu de Pallerols

-89 Francesca Riubroguet Anglesola	1840	s	religiosa	0,66
------------------------------------	------	---	-----------	------

EL PLA DE L'ESTANY (1)**Cornellà del Terri (Pujals)**

-90 Simó Casademunt Bonell	1848	c	fuster	5
----------------------------	------	---	--------	---

RIPOLLÈS (8)**Campdevàrol**

-91 Josep Martí Fosses	1835	s	eclesiàstic	1,41
------------------------	------	---	-------------	------

Camprodon

-92 Antoni Roda	1845	s	militar	0,41
-----------------	------	---	---------	------

Ribes de Freser

-93 Joan Pedrals Arquès	1814	s	canonge	15
-------------------------	------	---	---------	----

Sant Joan de les Abadesses

-94 Francesca Curriols Carbonell	1857	s	minyona	-
----------------------------------	------	---	---------	---

Toses

-95 Miquel Bonada Coc	1829	c	llauner	21
-----------------------	------	---	---------	----

-96 Rosa Rossell Coc	1828	c	-	21
----------------------	------	---	---	----

Vidrà

-97 Josep Planes Dot	1844	s	eclesiàstic	1,41
----------------------	------	---	-------------	------

Vilallonga de Ter

-98 Pere Serrat Guillemet	1802	s	eclesiàstic	50
---------------------------	------	---	-------------	----

LA SELVA (10)**Amer**

-99 Antoni Susas Figueres	1839	s	inspector ens.	5
---------------------------	------	---	----------------	---

Arbúcies

-100 Benet Pagès Jover	1856	s	boter	-
------------------------	------	---	-------	---

Breda

-101 Maria Vilà Valls	1835	c	-	9
-----------------------	------	---	---	---

Hostalric

-102 Aniceta Serres Prats	1850	s	religiosa	-
---------------------------	------	---	-----------	---

Lloret de Mar

-103 Margarida Austric	1849	c	-	0,92 de pas
------------------------	------	---	---	-------------

Santa Coloma de Farners

-104 Salvador Carós Misalda	1858	s	dependent	0,25 de pas
-----------------------------	------	---	-----------	-------------

Sant Hilari Sacalm

-105 Josep Duran Bruguera	1831	c	cotxer	22
---------------------------	------	---	--------	----

Tossa de Mar

-106 Gabriel Galí Bofill	1843	c	jornaler	5
--------------------------	------	---	----------	---

Vilobí d'Onyar (Salitja)

-107 Josep Masset Ros	1859	s	moliner	5
-----------------------	------	---	---------	---

-108 Esteve Masset Ros	1862	c	moliner	5
------------------------	------	---	---------	---

TOTAL 110

Abreviatures: A.N. Any de Naixement, E.C. Estat Civil, A.E. Anys d'estada a Tarragona, c. casat/da,s. solter/a,v. vídu/a.

Font: Padró municipal d'habitants de Tarragona (Arxiu Municipal de Tarragona),10 volums (cadascun correspon a un barri),tots estan enquadernats i en bon estat, no disposen de signatura topogràfica..

Observacions:

- 1.El seu marit era un industrial de Malgrat de Mar, tenia dos fills nats a Cabanes.
- 2.La seva mare es deia Anna Conill.
- 3.Germana de l'anterior.
- 4.El seu home era un militar retirat d'Astúries.
- 5.La seva esposa era de Vilaseca .
- 6.La seva muller era de Tarragona, on naixeran dos fills.
- 7.El seu cònjuge era un llibreter natural d'Andorra. Amb el matrimoni viuen tres filles: Carme Font Vinyes (nascuda a Figueres el 1869), la segona natural de Barcelona (1875) i la tercera nascuda a Tarragona el 1876.
- 8.La seva dona era de Tarragona. Tenien quatre fills.
- 9.El seu marit era un jornaler de Sòria.
- 10.La seva consort era d'El Catllar.
- 11.El seu espòs era un comerciant de Tarragona, nascut el 1848. A la ciutat naixeran tres fills (1876, 1877 i 1878).
- 12 La seva mare, Caterina Vinyes, era de Castelló d'Empúries.
- 13.El seu home era un empleat d'Oviedo.
- 13bis.El seu pare era Joaquim Pineill Bunyol, carreter de Perpinyà, i la seva mare era natural de Prada de Conflent. El Lleó era el tercer fill de la parella.
14. La seva esposa era nascuda a Alcalà de Henares.
15. Servia a casa del cafeter de Sant Llorenç de Morunys (Solsonès), Joaquim Ferrer Llobet.
- 16.Vivia en el Convent de Jesús i Maria.
- 17.El seu home era un mestre nascut a Vallverd de Queralt (la Conca de Barberà).
- 18.Residia al Convent de Santa Clara.
19. El seu home era un boter tarragoní.
- 20.Viu amb el pare vidu i germans. Veure fitxa 76.
21. La seva residència habitual era la ciutat de Barcelona.
- 22bis.Casada amb un jornaler de Tarragona el 1847.
- 23.Vivia amb un parent de Ventalló, Miquel Miquel.
- 24.La seva muller era de Vilaseca.
- 26.Té una minyona de Tàrrrega (l'Urgell).
27. La seva esposa era la gironina Francesca Escudero Quintana (en el document hi consta la grafia de Escuero). El primer fill neixia a Girona i el segon al Vendrell.
28. La seva dona era de Verdú (L'Urgell).
- 29.Viu amb el seu pare, el taper gironí Josep Pons Vinyoles.

30. Era fill d'un contramestre de la província d'Alacant i d'una dona nascuda a Algecires (Cadis). Era el tercer fill: el seu germà gran havia nascut el 1868 a Barcelona, el segon a Màlaga el 1876 i el petit a Tarragona el 1880.
31. La seva consort era de Tarragona.
32. Treballava a casa de la família d'un metge originari de Sitges.
33. El seu marit era un subninent retirat natural de Balaguer (la Noguera).
34. La seva muller era de Reus.
36. El seu home era un enginyer de Tarragona.
37. Vivia amb la família d'un mariner de Vilaseca, que el 1881 es traslladà a Barcelona.
38. Casada amb el comerciant de vins francès August de Müller Ruinart (1829-1894). A Tarragona tenen quatre fills, el primer nascut el 1858. Josep Müller Patxot continuarà el negoci familiar.
39. La seva esposa era de Barcelona, on hi havia nascut el seu primer fill.
40. La seva dona era de Tarragona.
41. A casa del comerciant Benet pagès.
44. Vivia a la casa de dos comerciants gironins solters, Marià i Francesc Pérez.
45. El seu marit era un jornalero de Reus, tenen un fill nascut a Cervera.
46. Casat amb Teresa Escriu Rabatllat, de la mateixa població.
47. Casada amb un espadenyer de Ponts (la Noguera).
48. Casat amb una dona de Bagà. Els naixeran tres fills a Tarragona.
52. Treballava en una fonda.
53. Viu amb la seva mare Antònia Picamal.
54. La seva esposa era de Prats de Rei (Anoia).
55. Tenia la nacionalitat francesa. Estava casat amb una mestra de Barcelona.
56. Viu amb el seu fill, Joan Nadal Picamal.
58. És una dona, tenia un fill impressor.
59. Viu amb els seus fills, un dels quals és comerciant nascut a Chiclana (Cadis).
60. La seva muller era valenciana.
61. Servia a la casa d'un negociant de vins francès, de Cognac.
62. El seu home era un pescador de Tarragona.
63. Marquès de Vallgornera. La seva residència habitual es repartia entre Madrid i Tarragona. Tenia casa al carrer dels Cavallers.
64. Casada amb l'advocat de Tarragona, Josep M. Besora Nin.
65. Casada amb Josep Batlle Vidal, propietari i advocat, resident a Tarragona i a la Selva del Camp.
66. El seu marit era de la Bisbal d'Empordà.
67. El seu pare era "sobrestante" de Reus.
68. Germà de l'anterior.
70. La seva muller era de Reus.
71. La seva muller era de Palma de Mallorca.
76. Viu amb els seus quatre fills, Ildefons, Dolors, Francesc i Miquel.
77. Filla d'un "cesante" natural de la Guàrdia dels Prats (Conca de Barberà).
78. Filla de Joaquina Pelagos. Tenia una germana, Carolina, nascuda a Barcelona el 1872.
79. A casa d'un militar originari de Vic.
81. La seva dona era de Mallorca.
82. El seu home era un barber de Lorca (Múrcia).
83. La seva muller era de Reus, en aquesta ciutat hi naixerà el seu primer fill.
85. El seu marit era un forner de Tarragona.
86. La seva esposa era de Tarragona, on neixerà el primogènit el 1879.

87. Era fill d'un empleat oriünd de Màlaga. Era el primogènit, tenia tres germans nascuts el 1870 (a Cuevas Altas), el 1873 (a Antequera) i el 1876 (a Barcelona).
88. Novícia en el Convent de Jesús i Maria.
89. En el Convent de Santa Clara.
90. La seva consort era de Tarragona, on nasqueren tres fills del matrimoni.
91. Servent de l'Arquebisbe de Tarragona.
94. A casa d'una vídua, Teresa Soler, natural de Reus.
95. Casat amb Rosa Rossell Coc, de Roses. El matrimoni tenia dos fills nascuts a Barcelona i quatre a Tarragona. Dos són llauners i un és pintor.
96. Home de Toses.
97. Servent de l'Arquebisbe de Tarragona. Veure també 91.
101. El seu home era un carreter (constructor de carros) d'Aiguamúrcia.
102. Vivia en el Convent de l'Ensenyança.
103. Casada amb un jornaler de Barcelona, on es traslladaren posteriorment.
104. Convivia amb altres tres dependents de la província de Lleida que treballaven per un comerciant de Tarragona.
105. La seva esposa era del Pla de Santa Maria. Tenen cinc fills a Tarragona.
106. La seva dona era de Móra d'Ebre.

- Un dels problemes que ens hem trobat és la grafia dels cognoms, en ser transcrits per declaració oral i no ser habituals al Camp de Tarragona hem detectat errors. També hem de pendre amb precaució les dates de naixement i d'arribada, n'hi poden haver d'incorrectes.
- ** Comarca de la Garrotxa

Article publicat a la revista : *Quaderns de la Selva* (Santa Coloma de Farners) núm. 15 (2003), que edita el Centre d'Estudis Selvatans, pàgs. 201-213.

Peus fotografies:

(postal) Vista de la catedral de Tarragona símbol de la capitalitat religiosa de la ciutat.Arxiu autors.

(foto grossa) Antiga Rambla de Sant Joan,avui Rambla Nova a inicis del segle .XX.Arxiu autors.